

Etikai, kockázatkezelési és megfelelőségi
osztály

Külső Üzleti Partnerek Kódex

Verzió: 4.0

Tartalom

Bevezetés

A normáink szerinti figyelemmel kísérés

A Novartis Külső Üzleti Partnerekre vonatkozó normái

- 1 Emberi jogok
- 2 Munkaügyi jogok
- 3 Egészség- és munkavédelem
- 4 Környezetvédelmi megfelelés és fenntarthatóság
- 5 Állatjólét
- 6 Korruptió elleni küzdelem és tisztességes verseny
- 7 Adatkezelés, információvédelem és mesterséges intelligencia
- 8 Felelősen beszerzett ásványi anyagok
- 9 Minőség (helyes gyártási gyakorlatok)
- 10 Kereskedelmi szankciók és exportellenőrzés
- 11 Visszaélés bejelentése | Panasztételi mechanizmus
- 12 Irányítási rendszerek

Tudomásulvétel

Felelősségkizárás

Fogalmak jegyzéke

Hivatkozások és irodalomjegyzék

Bevezetés

Értékeinket és kultúránkat a Novartis célja határozza meg – *a gyógyászat újragondolása az emberek életének meghosszabbítása és életminőségük javítása érdekében* –, mindennapi döntéshozatalunk során pedig etikai alapelveink kalauzsolnak bennünket, és biztosítják, hogy feddhetetlenül cselekedjünk, és azt tegyük, ami helyes.

A Novartis Külső Üzleti Partnerek Kódex (a „Külső Üzleti Partnerek Kódex”) az ENSZ Globális Megállapodásának követelményein, az üzleti vállalkozások és emberi jogi felelősségére vonatkozó ENSZ-irányelvek (UNGP), a gyógyszeripari ellátási lánc kezdeményezés (PSCI) alapelvei, valamint más releváns nemzetközi szabványok, illetve elfogadott helyes gyakorlatok alapján készült.

A Novartis elvárja Külső Üzleti Partnereitől, hogy megfeleljenek a Külső Üzleti Partnerek Kódexnek. Ezenkívül a velünk dolgozó Külső Üzleti Partnerektől elvárjuk, hogy a Külső Üzleti Partnerek Kódexében foglalt elveknek és tartalomnak megfelelő normákat alkalmazzanak a saját beszállítóikkal szemben, és hogy cselekedeteik túlmutassanak a jogszabályi előírásoknak való pusztá megfelelésen.

A Novartis hitvallása, hogy a társadalmi és üzleti érdekeket legjobban a felelős üzleti magatartás és gyakorlat szolgálja. E hitvallás szempontjából alapvető, hogy az üzletvitelnek nem csupán a hatályos törvényeknek, szabályoknak és rendelkezéseknek kell megfelelnie, hanem magatartásunknak a társadalmi megfontolásokhoz is igazodnia kell. A Novartis tisztában van azzal, hogy a helyi működési környezetek és a jogszabályok közötti különbségek kihívást jelentenek a Külső Üzleti Partnerek Kódexben meghatározott normáink globális alkalmazása során. Ezzel együtt hiszünk abban is, hogy normáink a folyamatos fejlesztési megközelítéssel valósíthatóak meg a legjobban, amely idővel javítja a Külső Üzleti Partnerek teljesítményét

A Novartis elvárja Külső Üzleti Partnereitől, hogy az itt megfogalmazott normák mellett a hatályos jogszabályoknak, előírásoknak, törvényeknek és kollektív megállapodásoknak megfelelően járjanak el. Amennyiben a Külső Üzleti Partnerek Kódex rendelkezéseinek a betartása valamely helyi jogszabályt vagy kollektív megállapodást sértene, úgy a Külső Partnereinktől elvárjuk a helyi előírások betartását azzal, hogy mindeközben törekedjenek arra, hogy továbbra is megfeleljenek a vonatkozó Külső Üzleti Partnerek Kódex normájának alapját képező alapelvnek.

Steffen Lang, Ph.D.
Elnök, Operations

Karen L. Hale
Jogi és compliance vezető

A normáink szerinti figyelemmel kísérés

A Külső Üzleti Partnerek Kódex foglalt normák és követelmények betartása a Novartis Külső Üzleti Partnerek kiválasztási és értékelési folyamatának egyik kritériuma.

A Novartis elvárja Külső Üzleti Partnereitől, hogy tartsák magukat a hatályos jogi normákhoz és az itt foglalt magasabb normákhoz. Bizonyos körülmények között, amennyiben a Külső Üzleti Partnerek már kézzelfogható bizonyítékát adták, és továbbra is láthatóan elkötelezettek a fejlődés irányába, a Novartis hajlandó összefogás és együttműködés révén velük együtt dolgozni a javulás megteremtésén. Ennek részét képezhetik auditok, javító intézkedési tervek kidolgozása és ezek lefolytatásának figyelemmel kísérése, a Külső Üzleti Partnerek külső szakértőkhöz irányítása, valamint más ésszerű javítási tervek.

A Novartis Külső Üzleti Partnerekre vonatkozó normái

1 Emberi jogok

A Novartis elkötelezett amellett, hogy üzleti tevékenységünket minden ember jogainak és méltóságának tiszteletben tartásával végezzük. Arra törekszünk, hogy megelőzzük, enyhítsük és orvosoljuk az emberi jogokat sértő kedvezőtlen hatásokat a munkahelyünkön, üzleti tevékenységeink során és azon közösségekben, ahol jelen vagyunk. E kötelezettségvállalás teljesítése érdekében, valamint az ENSZ üzleti vállalkozásokra és emberi jogokra vonatkozó irányelveivel (UNGP) összhangban a Novartis köteles meghatározni, felmérni és kezelni az emberi jogi kockázatokat vagy hatásokat működése során és az értékláncaiban.

A Novartis elkötelezett az iránt, hogy olyan Külső Üzleti Partnerekkel működjön együtt, akik a mi értékeinkkel és etikai alapelveinkkel összhangban, az emberi jogokat tiszteletben tartva végzik tevékenységüket. A 2.szakaszban („Munkajog”) meghatározott konkrét követelményeken túlmenően, a Külső Üzleti Partnerektől elvárt, hogy az UNGP-ben meghatározottak szerint végezzenek emberi jogi átvilágítást az összes nemzetközileg elismert emberi jog tekintetében, de legalább azokkal kapcsolatban, amelyek szerepelnek a Nemzetközi Emberi Jogi Kódexben (vagyis az Emberi jogok egyetemes nyilatkozatában, a Polgári és politikai jogokról szóló nemzetközi egyezségokmányban és a Gazdasági, szociális és kulturális jogokról szóló nemzetközi egyezségokmányban), valamint a Nemzetközi Munkaügyi Szervezetnek az alapvető elvekről és munkahelyi jogokról szóló nyilatkozatában meghatározott alapvető jogokra vonatkozó elvekkel kapcsolatban.

Az emberi jogi átvilágítás az a folyamatosan végzett eljárás, amely útján a Külső Üzleti Partnerek „megtudhatják és megmutathatják”, hogy tiszteletben tartják az emberi jogokat. Ez magában foglalja az emberi jogokat érintő kockázatok felmérését, az eredmények beépítését a kockázatok mérséklésére irányuló döntéshozatalba és intézkedésekbe, ezen intézkedések hatékonyságának nyomon követését, valamint az erőfeszítések belső és külső kommunikációját. Az UNGP ajánlása alapján minden vállalatnak javasolt méretétől, ágazatától vagy működési körülményeitől függetlenül emberi jogi átvilágítást végezni az emberi jogokkal kapcsolatos minden olyan kockázat megelőzése vagy enyhítése érdekében, amelyeket a vállalkozások maguk okoztak vagy hozzájárultak azok kialakulásához, illetve melyek közvetlenül kapcsolódnak működésükhöz, termékeikhez vagy szolgáltatásaikhoz; és részt venni az emberi jogokra gyakorolt azon hatások teljes vagy részleges orvoslásában, amelyeket okoznak vagy hozzájárulnak azok kialakulásához.

Az emberi jogok megsértésének potenciális kockázata esetén a Külső Üzleti Partnerek kötelesek értesíteni a Novartist a kockázat elkerülése vagy enyhítése érdekében tett lépésekről. Ha a megelőzés nem lehetséges, és a Külső Üzleti Partner okozta a jogsértést, vagy hozzájárult ahhoz, helyesbítő

intézkedéseket kell tennie a hatás kezelése érdekében. Az értesítéseket a human.rights@novartis.com címre kell küldeni.

2 Munkaügyi jogok

Elköteleztük magunkat abban, hogy Külső Üzleti Partnereket támogassunk a munkahelyi munkakörülmények, egészségügyi és biztonsági, valamint környezetvédelmi normák javításában. Az a célunk, hogy utat mutassunk a Külső Üzleti Partnereknek az alapvető megfelelőségtől az iparágvezető gyakorlatokig. Ez aktív szerepvállalást, mind a Külső Üzleti Partnerek, mind a Külső Üzleti Partnerek munkavállalóinak meghallgatását, valamint az együttműködés elősegítését igényli. Képességépítési kezdeményezéseinkkel az a célunk, hogy érdemi támogatást nyújtsunk a Külső Üzleti Partnereknek abban, hogy üzleti tevékenységüket a Külső Üzleti Partnerek Kódexszel teljes összhangban végezhessék.

A Külső Üzleti Partnerektől elvárjuk, hogy elkötelezett munkatársat nevezzenek ki a Külső Üzleti Partnerek Kódex emberi és munkaügyi jogok normáinak való megfelelés felügyeletére.

A Külső Üzleti Partnerek kötelesek a Külső Üzleti Partnerek Kódex munkajogi normáit terjeszteni vagy közzétenni – a dolgozók által beszélt helyi nyelveken – egy olyan helyen, amelyet minden Dolgozó gyakran látogat. A Külső Üzleti Partnereknek éves, dokumentált képzéseket kell tartaniuk, hogy minden Dolgozót oktatásban részesítsenek a Külső Üzleti Partnerek Kódexben vagy azzal egyenértékű előírásokban foglalt emberi és munkajogi normákról. A Külső Üzleti Partnereknek rendszeres képzést kell biztosítaniuk beszállítóik és üzleti partnereik számára az emberi és munkajogokról, beleértve a vonatkozó jogi kötelezettségeket is.

A Külső Üzleti Partnereknek orvosolniuk kell a Külső Üzleti Partnerek Kódexben foglalt munkajogi normák betartásával kapcsolatos hiányosságokat, és fenntartható irányítási, jelentéstételi és nyomon követési rendszereket kell bevezetniük a folyamatos szabálykövetés biztosítása érdekében. A Külső Üzleti Partnereknek dokumentált bizonyítékot kell szolgáltatniuk arról, hogy orvosolták a szabálysértéseket.

2.1. Kényszermunka

NORMA

A Külső Üzleti Partnerek nem alkalmazhatnak kényszermunkát, és nem vehetnek részt a modernkori rabszolgaság és emberkereskedelem semmilyen formájában, így a börtön-, adós-, szerződéses vagy egyéb kényszermunka alkalmazásában sem (29. és 105. számú ILO-egyezmények).

Kérésre a Külső Üzleti Partnernek írásbeli megerősítést kell adnia arról, hogy termékei és/vagy a Novartisnak biztosított termékeiben vagy szolgáltatásaiban felhasznált anyagok az ILO-mutatók szerint nem kényszermunkával készültek, valamint betartják a kényszermunkáról és a modernkori rabszolgaságról szóló összes vonatkozó jogszabályt. A Külső Üzleti Partnerektől elvárjuk, hogy teljes mértékben együttműködjenek a Novartis vagy az illetékes hatóságok által a kényszermunka vádjával kapcsolatban lefolytatott vizsgálatokban.

2.2. Gyermekmunka és fiatal dolgozók

NORMA

A Külső Üzleti Partnerek nem alkalmazhatnak olyan személyt, aki tizenöt (15) évnél fiatalabb, vagy aki a működés helyéül szolgáló országban még iskolaköteles korú (a magasabb korhatás alkalmazandó).

A 18 év alatti fiatal Dolgozók nem foglalkoztathatók veszélyes vagy olyan munkakörben, amely károsíthatja tanulmányaikat, fizikai és/vagy mentális egészségüket, illetve nem végezhetnek nehéz fizikai munkát és éjszakai műszakot (138. és 182. számú ILO-egyezmény).

Amennyiben bármely tizenöt (15) évnél fiatalabb, vagy a működés helye szerinti országban még iskolaköteles korú (amelyik korhatás magasabb) gyermekről kiderül, hogy dolgozik, vagy bármely 18 évnél fiatalabb gyermekről kiderül, hogy veszélyes munkát végez, a Külső Üzleti Partnereknek megfelelő tervet kell kidolgozniuk a gyermek támogatására, amely magában foglalhatja a gyermek munkahelyéről való eltávolítását, miközben a gyermek nagykorúvá válásáig továbbra is fizetik a fizetését, valamint a formális vagy szakképzési, a szállással kapcsolatos vagy az egyéb szükséges költségeket. Ezeknek a

szabályzatoknak és programoknak meg kell felelniük a vonatkozó ILO-normák rendelkezéseinek.

2.3. Megkülönböztetés

NORMA

A Külső Üzleti Partnereknek gondoskodniuk kell arról, hogy a toborzással, felvétellel, bérezéssel, juttatásokkal, képzési lehetőségekkel, előmenetellel, fegyelmi intézkedésekkel és elbocsátással, valamint a foglalkoztatás egyéb feltételeivel és kiváltságaival kapcsolatos döntések ne rassz, nemzetiség, etnikum, bőrszín, életkor, nem, szexuális irányultság, nemi identitás vagy nemi kifejeződés, társadalmi származás, fizikai vagy mentális egészségi állapot és/vagy fogyatékoság, egészségügyi állapot, genetikai információk, vallás, kasztbeli, politikai hovatartozás, szakszervezeti vagy egyesületi tagság, terhesség, családi állapot, családstruktúra vagy a helyi jogszabályok által meghatározott bármely más védett kategória alapján szülessenek. Minden foglalkoztatási döntésnek tiszteletben kell tartania az esélyegyenlőség elvét, biztosítva minden Dolgozó számára a méltányos bánásmódot. Hatékony intézkedésekre van szükség a helyi joghatóságukban munkavállalásra jogosult migráns, ideiglenes vagy idegymunkásokkal szembeni diszkrimináció megakadályozására (100. és 111. számú ILO-egyezmények).

2.4. Zaklatás

NORMA

A Külső Üzleti Partnereknek tisztelettel és méltósággal kell bánniuk a Dolgozókkal. Egyetlen Dolgozót sem lehet fizikai, szexuális, pszichológiai vagy verbális zaklatásnak vagy visszaélésnek kitenni, illetve fegyelmi intézkedésként bírságot vagy büntetést kiszabni rá. A vezetőséget ki kell képezni arra, hogy zaklatás, diszkrimináció vagy visszaélés nélkül érvényesítsék a szabályzatokat. A Külső Üzleti Partnerek nem korlátozhatják a Dolgozók mozgásszabadságát, beleértve az étkezdékhez, szünetekhez, mosdókhoz, ivóvízhez vagy orvosi ellátáshoz való hozzáférést a fegyelmi intézkedések betartatása érdekében.

Testmozgás és fizikai vizsgálat csak jogos és konkrét okból, valamint a Dolgozók hozzájárulásával végezhető. Ezeket a vizsgálatokat felhatalmazott, a motozandó Dolgozóval azonos nemű személynek kell elvégeznie. A Külső Üzleti Partnereknek biztosítaniuk kell, hogy az általuk alkalmazott magán vagy állami biztonsági őrök megfelelően képzettek legyenek, és ne sértsék meg a Dolgozók jogait és méltóságát.

2.5. Tisztességes foglalkoztatási gyakorlatok

NORMA

A Külső Üzleti Partnereknek tisztességes és átlátható foglalkoztatási gyakorlatokat kell kialakítaniuk, amelyek tiszteletben tartják a Dolgozók jogait, és megfelelnek a nemzeti és nemzetközi munkaügyi jogszabályoknak, beleértve a következőket:

- **Írásbeli szerződések:** A foglalkoztatásnak jogilag írásbeli szerződéseken kell alapulnia, összhangban a nemzeti jogszabályokkal és a legjobb iparági gyakorlatokkal, a feltételeket pedig egyértelműen, olyan nyelven kell közölni a munkaviszony megkezdése előtt, amelyet a Dolgozók megértenek.
- **Szociális biztonság:** A Külső Üzleti Partnerek nem kerülhetik meg a munkaügyi vagy társadalombiztosítási kötelezettségeiket nulla órás, kizárólag munkaerő-szerződésekkel, alvállalkozással, otthoni munkavégzéssel, tanulószervezeti gyakorlati képzési programokkal vagy túlzottan határozott idejű szerződésekkel.
- **Foglalkoztatási és elbocsátási szabályzatok:** A toborzás, a bérek, a képzés, a teljesítményértékelés, a munkahelyi kommunikáció, a panaszkezelés és a munkaviszony megszüntetése tekintetében egyértelmű politikáknak és gyakorlatoknak kell érvényben lenniük, amelyeket rendszeresen aktualizálni kell, és amelyek felülvizsgálatában valamennyi Dolgozó (beleértve a szerződéses, migráns, ideg- és ideiglenes Dolgozókat is) részt vesz. A Dolgozóknak biztosítani kell a jogot arra, hogy észszerű felmondási idővel szabadon felmondhassanak, és távozáskor teljes, időben megszerzett bért kapjanak.
- **Dolgozók toborzása:** Minden Dolgozót, különösen a kiszolgáltatott csoportokat, például a vendégmunkásokat, felelősségteljesen kell toborozni, biztosítva, hogy a Dolgozók ne fizessenek toborzási díjat, előleget vagy bármilyen esetleges bérlevonást állásuk, munkáltató által biztosított szállásuk, illetve a munkájuk elvégzéséhez szükséges képzés és felszerelés biztosítása érdekében (97. ILO-egyezmény). Ha a Dolgozó esetében illegális díjak vagy költségek merültek fel a toborzási

folyamattal kapcsolatban akár a származási, akár a fogadó országban, a Külső Üzleti Partner köteles gondoskodni ezen költségek megtérítéséről a Dolgozónak. A Dolgozóktól nem követelhető meg, hogy leadják személyes és személyazonosító okmányaikat, például útlevelüket, kivéve, ha erre jogszabály kötelezi őket, és ezekhez mindenkor hozzá kell tudni férniük. A Külső Üzleti Partnereknek felügyelniük kell a toborzás minden szakaszát, hozzáférhető panasztételi mechanizmusokat kell biztosítaniuk a Dolgozók nyelvén, és garantálniuk kell, hogy a Dolgozók a büntetéstől és adósságtól való félelem nélkül, biztonságosan és méltósággal térhetnek vissza országaikba.

- **A mozgás szabadsága:** A Külső Üzleti Partnereknek biztosítaniuk kell, hogy minden Dolgozó – beleértve az ideiglenes, szerződéses és vendégmunkásokat is – szabadon mozoghasson a munkahelyen belül, és igénybe vehesse a biztosított szállásokat. A Dolgozókat tilos korlátozni a telephelyre való belépésben és az onnan való távozásban, és bármilyen korlátozást csak akkor kell alkalmazni, ha az egészségügyi, biztonsági vagy védelmi okokból szükséges. A potenciális veszélyt jelentő területekre csak felhatalmazott, képzett személyzet léphet be ellenőrzött hozzáférési módszerekkel (pl. belépőkártya-felismeréssel).
- **Védelem elbocsátások idején:** A munkahelyi szabályoknak, a bérezési és a végkielégítési szabályzatoknak átláthatónak és a munkaügyi jogszabályoknak megfelelőnek kell lenniük, valamint a leépítések és átszervezések során megfelelő konzultációt kell biztosítani. A Külső Üzleti Partnereknek lehetőség szerint alternatív foglalkoztatási lehetőségeket kell biztosítaniuk a létszámleépítés vagy átszervezés által érintett Dolgozók számára.

2.6. Bérek és juttatások

NORMA

A bérekre és juttatásokra vonatkozó összes jogi és szerződéses követelménynek teljesülnie kell. A rendes (azaz a nem túlórának minősülő) munkaidőre járó béreknek és juttatásoknak meg kell felelniük a nemzeti minimumkövetelményeknek vagy a megfelelő általános béreknek, attól függően, hogy melyik a magasabb. Ha a bérek és a juttatások nem elégítik ki a Dolgozó és családja alapvető szükségleteit, a Külső Üzleti Partnereknek lépéseket kell tenniük a bérek, a juttatások és az általános életszínvonal fokozatos emelése érdekében a bérszerkezetek, juttatások, jólléti programok és támogató szolgáltatások javítása révén (26. és 131. ILO-egyezmény).

A fizetési feltételeket írásban (papíron vagy elektronikusan) kell közölni – olyan nyelven és formátumban, amelyet megértenek – a Dolgozókkal, mielőtt megkezdénék a munkaviszonyukat, és minden alkalommal, amikor kifizetik őket. A tételes fizetési jegyzékeket minden Dolgozónak át kell adni minden fizetési időszakra.

A bérből történő levonás fegyelmi intézkedésként nem megengedett.

2.7. Munkaórak és túlórák

NORMA

A szokásos munkahét nem haladhatja meg a napi nyolc órát vagy a heti 48 órát összesen (vagy műszakos munka esetén átlagosan a heti 56 órát).

A heti normál munkaidő és a túlórák összege nem haladhatja meg a 60 órát, vagy a működési ország jogszabályai által megengedett maximumot, attól függően, hogy melyik az alacsonyabb. A Dolgozóknak legalább 24 egybefüggő óra pihenőidő jár minden hétnapos időszakban, és fizetett törvényes szabadságot és ünnepnapokat kell kapniuk (1. ILO-egyezmény).

A túlórának önkéntesnek kell lennie, és nem szabad rutinszerűen kérni. A túlórákat a működési országban jogszabályban előírt mértékben kell bérezni. Azokban az országokban, ahol nincs ilyen jogszabály, a Dolgozók részére a rendes órabért legalább 125%-kal meghaladó bérezést kell fizetni (1. és 30. ILO-egyezmény).

A Külső Üzleti Partnereknek olyan rendszert kell bevezetniük, amely nyomon követi az összes Dolgozó munkaidejét és a kifizetett béreket, és teljes és pontos munkaidő- és bérnyilvántartást vezet minden Dolgozóról.

2.8. Az egyesülési szabadsághoz és a kollektív tárgyaláshoz való jog

NORMA

A Külső Üzleti Partnereknek tiszteletben kell tartaniuk a Dolgozók azon jogát, hogy szabadon hozzanak létre szakszervezetet, igényeljenek képviselőt és/vagy saját választásuk szerint csatlakozzanak egyesületekhez. Jogi korlátozások fennállása esetén a Külső Üzleti Partnereknek alternatív eszközöket kell biztosítaniuk a független képviselőnek. Kollektív szerződések megléte esetén ezeket minden Dolgozóval a számára érthető nyelven kell közölni.

A Külső Üzleti Partnereknek hatékony és átlátható kommunikációs csatornákat kell biztosítaniuk a Dolgozók, képviselőik és a vezetőség között, a megtorlás, megfélemlítés vagy zaklatás veszélye nélkül (87., 98. és 135. számú ILO-egyezmények).

Egészség-, munka-, és környezetvédelmi megfelelés és fenntarthatóság

A Novartis ellátási lánc kiterjedtségére, összetettségére és méretére való tekintettel az Egészség-, munka- és környezetvédelmi megfelelés és fenntarthatóság (Health, Safety and Environmental Compliance & Sustainability, HSE) 3. és 4. fejezetében foglalt normák nyújtják a Külső Üzleti Partnerek számára azokat az alapvető normákat és fogalmakat, amelyek betartását a Novartis a teljes ellátási láncban elvárja.

A Novartis elvárja, hogy minden Külső Üzleti Partner megértse az egyes termékekre és szolgáltatásokra vonatkozó HSE normákat, és hogy ezeket a normákat szükség szerint termék- vagy szolgáltatásspecifikus normákkal kibővítsse. A védelem hatékonyságát a témakörben képzett és tapasztalt vagy minősített szakértőnek kell igazolnia.

3 Egészség- és munkavédelem

A Külső Üzleti Partnereknek biztonságos és egészséges munkakörnyezet és adott esetben lakóövezet biztosításával meg kell felelniük a hatályos egészség- és munkavédelmi jogszabályoknak és előírásoknak. Az egészség- és munkavédelem elemei a következők:

3.1. Veszélyre vonatkozó információ

NORMA

A Külső Üzleti Partnereknek olyan programokat és rendszereket kell bevezetniük, amelyek révén a dolgozók hozzájutnak a veszélyes anyagokkal kapcsolatos biztonsági információkhoz, valamint megfelelő képzéshez a potenciális veszélyekkel szembeni megvédésük érdekében. Veszélyes anyagok lehetnek többek közt a nyersanyagok, izolált köztitermékek, termékek, oldószerek, tisztítószerek és hulladékok.

3.2. Kockázat és folyamatbiztonság

NORMA

A Külső Üzleti Partnereknek rendszereket és programokat kell működtetniük mind a foglalkozási, mind a folyamatbeli veszélyek, valamint a környező közösségeket érintő lehetséges hatások azonosítása érdekében. Számszerűsíteniük kell ezeket a veszélyeket, ennek megfelelően meg kell határozniuk a kockázati szinteket, és e kockázatok (pl. vegyi anyagok, gőzök, por katasztrófához vezető felszabadulása) megelőzése, illetve mérséklése érdekében rendszereket és programokat kell bevezetniük.

3.3. A Dolgozók védelme

NORMA

A Külső Üzleti Partnereknek megfelelő képzésben kell részesíteniük a dolgozókat, megelőző intézkedéseket kell hozniuk a fizikai vagy szellemi kimerülés elkerülése érdekében, és olyan rendszerekkel és folyamatokkal kell rendelkezniük, amelyek megvédik a dolgozókat a kémiai, biológiai és fizikai veszélyekkel szemben (beleértve a fizikailag megerőltető feladatokat is) a munkahelyen és a vállalat által biztosított lakóhelyiségekben.

3.4. Vészhelyzetekre való felkészültség és elhárítás

NORMA

A Külső Üzleti Partnerek kötelesek vészhelyzeti terveket kidolgozni és terjeszteni azokat a létesítményeikben, a vállalat által biztosított lakóhelyiségekben és a környező közösségekben. A Külső Üzleti Partnereknek megfelelő vészhelyzeti tervek és reagáló eljárások bevezetésével minimálisra kell korlátozniuk bármely

vészhelyzet esetleges hatásait.

4 Környezetvédelmi megfelelés és fenntarthatóság

A Külső Üzleti Partnereknek be kell tartaniuk az összes hatályos környezetvédelmi jogszabályt és előírást. Elvárjuk tőlük, hogy cselekedeteik túlmutassanak a jogszabályi előírásokon, és aktívan minimalizálják tevékenységeik és termékeik környezeti hatását azok életciklusa során:

4.1. Környezetvédelmi megfelelés

NORMA

Környezetvédelmi engedélyek: A Külső Üzleti Partnereknek rendszereket és programokat kell bevezetniük a hatályos környezetvédelmi jogszabályok és előírások betartása érdekében. Az előírt környezetvédelmi engedélyeket, felhatalmazásokat, információkat, regisztrációkat és korlátozásokat be kell szerezni, és ezek működéssel és jelentéssel kapcsolatos előírásait követni kell.

Kiömlések és kibocsátások: A Külső Üzleti Partnereknek olyan folyamatokkal és rendszerekkel kell rendelkezniük, amelyek megakadályozzák és csökkentik olyan anyagoknak a környezetbe történő kiömlést és kibocsátást, amelyek lényegesen rontják az élelmiszerek megőrzésének és előállításának természetes alapjait, vagy megakadályozzák a tiszta ivóvízhez és higiéniai létesítményekhez való hozzáférést, vagy károsítják bárki egészségét. Minden ilyen okozott hatást meg kell szüntetniük.

Vízminőség: Az aktív gyógyszerösszetevőket (API) és/vagy gyógyszeranyagokat gyártó vagy fejlesztő Külső Üzleti Partnereknek úgy kell kezelniük a gyártásból származó szennyvizet, hogy elkerüljék a fogadó vízi környezet vízminőségére gyakorolt bármely hatást. Az ilyen Külső Üzleti Partnereknek be kell mutatniuk, hogy a vízi környezetbe történő kibocsátások kibocsátási szintjei a helyi szabályozási követelményeknek megfelelően biztonságosak, és meg kell felelniük az AMR iparági szövetség gyártási keretrendszerének. Az API-t szolgáltató Külső Üzleti Partnerektől megköveteljük továbbá, hogy a Novartisnak is mutassák be a vízminőségi teljesítményt a tömegmérleg és/vagy az analitikai monitorozás eredményeinek közlése útján.

Hulladék és károsanyag-kibocsátások: A Külső Üzleti Partnereknek rendszereket és programokat kell bevezetniük a hulladék biztonságos kezelésének, mozgatásának, tárolásának, újrahasznosításának, újrafelhasználásának, illetve kezelésének biztosítására. A potenciálisan emberi egészségre, környezetre, a környező közösségek megélhetésére vagy életmódjára ártalmas hulladék (kiemelten a gyógyszerhatóanyagok) termelődését és ártalmatlanítását, levegőbe és vízbe jutását a környezetbe való kibocsátást megelőzően megfelelően kell minimalizálni, menedzselni, szabályozni és/vagy kezelni.

4.2. Környezeti fenntarthatóság

NORMA

Célkitűzések: Vezető gyógyszeripari vállalatként az a célunk, hogy a változás katalizátora legyünk. A fenntarthatóságot saját műveleteinken, valamint a Külső Üzleti Partnerekkel végzett műveleteken keresztül szorgalmazzuk annak érdekében, hogy 2040-re pedig nettó nulla kibocsátású vállalattá váljunk. Célunk továbbá, hogy hozzájáruljunk a Nature Positive programhoz, amelyet a 2022-es globális biodiverzitási keretrendszeren alapuló Nature Positive kezdeményezés a következőképpen határozott meg: „A természet pusztulásának megállítása és visszafordítása 2030-ra a 2020-as alapértékhez képest, valamint a teljes helyreállítás elérése 2050-re”. Elvárjuk, hogy a Külső Üzleti Partnerek aktívan hozzájáruljanak környezetvédelmi céljaink eléréséhez, és támogassanak bennünket ebben.

A Külső Üzleti Partnereknek folyamatosan csökkenteniük kell az üvegházhatású gázok (ÜHG) kibocsátását saját működésük során és az értékláncuk teljes egészében, hogy teljesítsék a Science Based Targets Initiative (SBTi) által összehangolt és validált, tudományosan megalapozott céljaikat. A Külső Üzleti Partnerek kötelesek törekedni arra is, hogy saját működésük során folyamatosan csökkentsék a vízfelhasználást és a hulladék mennyiségét. A Külső Üzleti Partnereknek környezetbarát anyagokat kell alkalmazniuk a termékekhez és/vagy szolgáltatásokhoz, ahol lehetséges.

Elköteleződés: A Novartis és a Külső Üzleti Partnereknek fenntarthatósági ütemtervet dolgozhatnak ki közösen a Novartis által beszerzett termékekre (árukra és/vagy szolgáltatásokra) vonatkozóan, beleértve

a célok és célkitűzések meghatározását, különös tekintettel az üvegházhatású gázok (ÜHG) kibocsátásának csökkentésére, a vízfelhasználás csökkentésére, a hulladék mennyiségének csökkentésére és a környezetbarát anyagok használatára. Ezen ütemterv részeként a Külső Üzleti Partnereknek meg kell határozniuk az alapértékeket, mérföldköveket kell felállítaniuk teljesítményük nyomon követésére, és meg kell határozniuk az ökológiai lábnyomuk csökkentését lehetővé tévő fejlesztési lehetőségeket.

A Külső Üzleti Partnereknek össze kell hangolniuk kibocsátáscsökkentési céljaikat a Science Based Targets Initiative (SBTi) kezdeményezéssel, és ez alapján jóvá kell hagyatniuk azokat. A Külső Üzleti Partnereknek biztosítaniuk kell az átláthatóságot környezetvédelmi gyakorlataikkal és teljesítményükkel kapcsolatban egy kialakított globális jelentési keretrendszer vagy platformok útján. A Külső Üzleti Partnereknek gondoskodniuk kell arról is, hogy az ő szállítóik és teljes ellátási láncuk hasonló normákat kövessen.

A Külső Üzleti Partnereknek teljesítményük nyomon követése érdekében a Novartis-termékekre (árúkra és/vagy szolgáltatásokra) vonatkozó környezeti fenntarthatósági adatokat kell rendelkezésre bocsátaniuk. A Novartis kérésére a Külső Üzleti Partnereknek független külső fél által kell ellenőriztetniük a vonatkozó környezetvédelmi adatokat.

Külső Üzleti Partnereinknek együtt kell működniük szállítóikkal az ellátási láncuk környezeti hatásainak aktív minimalizálása érdekében a tudományos alapú keretrendszerekkel összhangban.

A Külső Üzleti Partnereknek azt is lehetővé kell tenniük a Novartis számára, hogy a Novartis által beszerzett termékekkel (árúkkal és/vagy szolgáltatásokkal) kapcsolatos környezeti fenntarthatósági adataikat névtelenített formában független külső platformok felé jelentse, amint az külső jelentéstétel, referenciaértékek megállapítása és auditálás céljából szükséges lehet.

Fenntarthatóság és erőforrás-hatékonyság: A Külső Üzleti Partnereknek olyan folyamatokkal és rendszerekkel kell rendelkezniük, melyek karbonlábnyomuk, hulladéktermelésük és vízfelhasználásuk csökkentésével, valamint a természeti erőforrások hatékony felhasználásával az éghajlatra gyakorolt pozitív hatásra törekednek. A társadalom tagjaként meg kell védenünk a környezetet a jövő nemzedékek számára. Amennyiben a környező közösségek az élelmezésükhöz vagy megélhetésükhöz az ökoszisztéma szolgáltatásaira támaszkodnak, a Külső Üzleti Partnereknek biztosítaniuk kell, hogy a természeti erőforrások felhasználása ne befolyásolja hátrányosan a közösség tagjainak vízhez és a megfelelő életszínvonalhoz való jogát, és orvosolniuk kell minden okozott hatást.

Kirekesztés és jogtalan megvonás: A Külső Üzleti Partnereknek tartózkodniuk kell a földek, erdők és vizek használatából való jogellenes kirekesztéstől és azok megvonásától az olyan földek, erdők és vizek megszerzése, beépítése vagy bármely más felhasználása esetén, amelyek használata valamely személy megélhetését biztosítja.

5 Állatjólét

NORMA

Az állatokat tisztelettel kell kezelni, a fájdalmat és a stresszt minimalizálva. Az állatokon végzett kutatások előtt meg kell fontolni az állatok helyettesítését, az állatkísérleteket igénylő vizsgálatok számának csökkentését, illetve az eljárások finomítását a stressz minimalizálása érdekében. Amennyiben tudományosan érvényes és a szabályozók számára is elfogadható, alternatív megoldásokat kell használni.

KÖVETELMÉNYEK

A Novartis elkötelezett amellett, hogy globálisan magas szintű állatjólétet érjen el mindenkor, amikor állatokat vonnak be egy Novartis vizsgálatba vagy eljárásba. A Novartis állatjóléti norma minden belső és a Novartis által végzett külső állatvizsgálatra vonatkozik. Ez megfelel az Amerikai Egyesült Államok laboratóriumi állatok gondozására és felhasználására vonatkozó útmutatójának, a kutatási és oktatási célú mezőgazdasági állatok gondozására és felhasználására vonatkozó útmutatónak, valamint az európai ETS123 szabványnak. A főemlős állatokra még szigorúbb kritériumok vonatkoznak.

A Külső Üzleti Partnerek kötelessége minden hatályos helyi és nemzeti állatjóléti jogszabály és előírás betartása. Kötelesek továbbá a Novartis állatjóléti irányelveinek a Külső Üzleti Partnerrel szembeni elvárását megtestesítő alábbi fő alapelveket betartani (amennyiben a helyi/nemzeti jogszabályok és előírások szigorúbb követelményeket támasztanak, a szigorúbb követelményeknek kell megfelelni):

- Az állatok jóléte legyen elsődleges jelentőségű.
- Alkalmazza a 3R (Refine, Reduce, Replace – finomítás, csökkentés, helyettesítés) elvét.
- A vizsgálatokat megfelelően képzett, kompetens és tapasztalt személyzet végezze.
- Elkészült kozmetikumokat és ezek összetevőit ne teszteljék állatokon.
- Csak kifejezetten kutatási célra tenyésztett állatok vásárlására és használatára kerüljön sor, kivéve egyes klinikai vizsgálatban alkalmazott farmon élő állatokat, társállatokat és halakat.
- Az állatok tiszteltetjes, az adott fajnak és egyednek a kutatáshoz szükséges állatok legfrissebb állatgondozási és gyakorlati útmutatóiban meghatározott igényeinek megfelelő kezelése és gondozása szükséges.
- Az állatok csak a lehető legkisebb mértékű kellemetlenséget, stresszt, illetve fájdalmat érezzék, és amikor csak lehetséges, megfelelő szedálásra, fájdalomcsillapításra és altatásra kerüljön sor.
- Különös gondosságot és figyelmet kell fordítani az állatok szállítására, ezen belül a megfelelő és helyénvaló szállítóeszközök és/vagy létesítmények alkalmazására a hatályos irányelvekkel és jogi követelményekkel összhangban.
- Az alapelvek és követelmények a Novartis által kezdeményezett, Külső Üzleti Partnerek (pl. szerződéses kutatószervezetek, egyetemek és egyéb vállalatok) létesítményeiben végzett vizsgálatokra vonatkoznak.

6 Korruptió elleni küzdelem és tisztességes verseny

6.1. Korruptió elleni küzdelem

NORMA

A Külső Üzleti Partnerek nem vesztegethetnek meg köztisztviselőket vagy magánszemélyeket, és nem fogadhatnak el megvesztegetést. Köztes szereplők, például megbízottak, tanácsadók, forgalmazók, illetve egyéb üzleti partnerek sem vehetők igénybe megvesztegetési tevékenységek céljából.

A Külső Üzleti Partnereknek követniük kell a hatályos jogszabályokban és rendeletekben foglaltakat és az ágazati korruptióellenes normákat.

KÖVETELMÉNYEK

Ügymenetkönnyítő juttatások (Facilitation Payments): A Novartis minden Novartis üzleti tevékenység vonatkozásában tiltja az ügymenetkönnyítő juttatások (Facilitation Payments) fizetését.

Ajándékok, vendéglátás és szórakoztatás: Ajándékokat, vendéglátást és szórakoztatást nem adnak, nem ajánlanak fel és nem ígérnek a Külső Üzleti Partner és/vagy a Novartisra vonatkozó döntések jogosulatlan befolyásolása céljából kapott bármilyen értéket képviselő juttatásért cserébe. A Külső Üzleti Partner nem használ fel más harmadik feleket vesztegetés vagy korruptió elkövetésére. Az ajándékoknak, vendéglátásnak és szórakozásnak az adott címzett viszonylatában szerény, ésszerű mértékű és nem gyakori juttatásnak kell lennie. Egészségügyi szakembereknek vagy családtagjaiknak azonban semmilyen ajándék, így személyes ajándék vagy promóciós segédeszköz, stb., legyen szó akár márkajelzéssel ellátott vagy márkajelzés nélküli ajándékokról sem adható. Ide tartoznak a készpénzes kifizetések vagy azzal egyenértékű pénzeszközök is (pl. ajándékutalványok).

Támogatások, adományok és szponzorálás: Támogatásról és adományról akkor beszélünk, ha a Külső Üzleti Partner és/vagy a Novartis nem részesül, és látszólag sem részesül semmilyen kézzelfogható ellenszolgáltatásban. A támogatások és adományok nem szolgálhatnak vagy tűnhetnek kézzelfogható ellenszolgáltatás jutalmaként. A szponzorálás nem alkalmazható (és ennek a látszatát is kerülni kell)

tisztességtelen kereskedelmi előny megszerzésére. A szponzorálás nem alkalmazható (és ennek a látszatát is kerülni kell) tisztességtelen kereskedelmi előny jutalmazására.

Politikai hozzájárulások: Amennyiben a Külső Üzleti Partner úgy dönt, hogy politikai hozzájárulásokat tesz, azoknak minden vonatkozó jogszabálynak, előírásnak, valamint iparági kódexnek és szabványnak megfelelőnek kell lenniük, és nem szabad azzal a várakozással tenni, hogy a Külső Üzleti Partner vagy a Novartis közvetlen vagy azonnali hasznot húz belőle.

Lobbitevékenység: A lobbitevékenység nem használható korrupciós vagy illegális célokra, valamint döntések helytelen befolyásolására.

Köztisztviselők: A Külső Üzleti Partnerek és köztisztviselők közötti kapcsolatoknak szigorúan meg kell felelniük a rájuk vonatkozó szabályoknak és előírásoknak (azaz az adott országban a köztisztviselőkre vonatkozó összes szabálynak és előírásnak, illetve a munkáltatójuk által megfogalmazott követelményeknek). A köztisztviselők számára nyújtott összes juttatásnak teljes mértékben transzparensnek, megfelelően dokumentálnak, illetve könyveltnek kell lennie.

6.2. Tisztességes verseny

NORMA

A Külső Üzleti Partnereknek üzleti tevékenységüket a tisztességes versenynek megfelelően kell folytatniuk. Tisztességes üzleti gyakorlatokat kell alkalmazniuk, beleértve a pontos és valósághű reklámtévékenységet is.

A Külső Üzleti Partnereknek be kell tartaniuk a tisztességes versenyre vonatkozó és trösztellenes jogszabályt és előírást.

7 Adatkezelés, információvédelem és mesterséges intelligencia

7.1. Adatkezelés és információvédelem

NORMA

A Külső Üzleti Partnereknek megfelelő védelmet kell kialakítaniuk és fenntartaniuk azon személyes adatok és információk vonatkozásában, amelyeket ők és a nevükben eljáró harmadik felek kezelnek.

A Külső Üzleti Partnereknek a hatályos adatvédelmi/titoktartási törvényeknek megfelelő módon kell működniük, és követniük kell az ágazati normákat az összes információ, ezen belül a személyes adatok védelme és biztonsága érdekében.

KÖVETELMÉNYEK

A személyes adatok megfelelő védelme: A Külső Üzleti Partnereknek megfelelő szervezeti struktúrával, folyamatokkal és eljárásokkal kell rendelkezniük az információ védelmének, bizalmasságának, épségének és hozzáférhetőségének biztosítására a véletlenszerű, nem engedélyezett, illetve jogellenes elvesztéssel, megsemmisítéssel, módosítással, közléssel, használattal és hozzáféréssel szemben.

Megfelelő biztonsági intézkedések: A Külső Üzleti Partnereknek a szervezeti biztonságot célzó megfelelő irányelvekkel és eljárásrendekkel kell rendelkezniük, és szisztematikus lépéseket kell tenniük ezek korszerűsítése érdekében, valamint rendszeresen igazolniuk kell, hogy megfelelnek a fenti irányelveknek és eljárásrendeknek. Az ilyen szabályzatoknak és eljárásoknak – kizárólag a Szállítók esetében – ki kell terjedniük a Szállítókra vonatkozó minimális információbiztonsági ellenőrzési eszközökre, amelyek [ezen a linken](#) érhetők el.

A határon átnyúló adattovábbításra vonatkozó korlátozásoknak való megfelelés: A Külső Üzleti Partnereknek megfelelő biztosítékokkal, szabályokkal és eljárásokkal kell rendelkezniük annak biztosítására, hogy továbbra is megfeleljenek a határokon átnyúló adatátvitelt és adathozzáférést szabályozó összes alkalmazandó törvénynek (adott esetben), beleértve, de nem kizárólagosan az Amerikai Egyesült Államok Szövetségi Törvénykönyve (Code of Federal Regulations, C.F.R.) 28. kötetének 202. részében található, az „aggodalomra okot adó országok” és az „érintett személyek” általi „tömeges amerikai érzékeny személyes adatokhoz” való hozzáférésre vonatkozó szabályozásait. A Novartis kifejezett írásbeli jóváhagyása nélkül a Külső Üzleti Partnerek nem vehetnek részt, illetve nem segíthetnek elő (i) „érintett

adattranzakciókat” (a C.F.R. 28. kötetének § 202.210-ben meghatározottak szerint), amelyek a Novartishoz tartozó adatokat érintik, sem (ii) bármely más tevékenységet, amely a Novartishoz tartozó adatok „aggodalomra okot adó országba” vagy „érintett személynek” történő továbbítását vagy rendelkezésre bocsátását foglalja magában, függetlenül a tömeges adatmennyiségtől vagy a céltól.

Adat- és/vagy információvédelmi incidensről szóló értesítés: A Külső Üzleti Partnereknek értesíteniük kell a Novartist, ha az általuk biztosított szolgáltatás/szállítmány/áru vonatkozásában adatvédelmi incidens történt vagy merült fel. A Külső Üzleti Partnereknek megfelelő módon kell segíteniük a Novartist az adat- vagy információvédelmi incidenst követő vizsgálat során.

7.2. Artificial Intelligence – Mesterséges intelligencia

NORMA

A Külső Üzleti Partnerek felelős üzleti magatartást alakítanak ki és tartanak fenn, valamint etikus és felelősségteljes irányítást és gyakorlatokat alkalmaznak a mesterséges intelligenciára (MI) vonatkozóan az MI használata, fejlesztése, rendelkezésre bocsátása és/vagy kezelése során. A Külső Üzleti Partnerektől elvárjuk, hogy saját beszállítóikra és alvállalkozóikra vonatkozóan olyan normákat írjanak elő, amelyek ugyanazokat az elveket és tartalmat fedik le, mint a jelen Külső Üzleti Partnerek Kódexben szereplők.

A Külső Üzleti Partnerek kötelesek az OECD-nek (Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet) a megbízható MI felelősségteljes kezelésére vonatkozó MI-elveivel, a Novartis etikus és felelősségteljes MI-használatra vonatkozó elkötelezettségével ([lásd ezen a linken](#)), valamint a jelenleg és a jövőben alkalmazandó, a MI-re vonatkozó jogszabályokkal, előírásokkal, irányelvekkel és ítélkezési gyakorlatokkal összhangban működni.

KÖVETELMÉNYEK A Külső Üzleti Partnerek kötelesek:

Irányítás és kockázatkezelés: Megfelelő szervezeti felépítéssel, folyamatokkal és eljárásokkal rendelkezni annak biztosítása érdekében, hogy továbbra is megfeleljenek a jelenlegi és a jövőben alkalmazandó mesterséges intelligenciával kapcsolatos jogszabályoknak, előírásoknak és iparági szabványoknak.

Működtetés: A fenti folyamatok és eljárások végrehajtása, releváns és naprakész dokumentáció fenntartása, valamint az MI-rendszer teljes életciklusa során felmerülő kockázatok észlelése és enyhítése érdekében az ellenőrzés biztosítása.

8 Felelősen beszerzett ásványi anyagok

NORMA

A Külső Üzleti Partnerek kötelesek támogatni a Novartis az iránti elkötelezettségét, melynek keretében törekszik egyes (3TG néven is ismert) ásványok azonosítására, felhasználásának csökkentésére és – ahol lehetséges – megszüntetésére, amelyek a Novartis termékekben megtalálhatók, és amelyekről megállapítást nyert, hogy közvetlenül vagy közvetve a Kongói Demokratikus Köztársaságban vagy az azzal szomszédos országokban működő fegyveres csoportokat finanszírozzák vagy azok számára járnak haszonnal.

KÖVETELMÉNYEK A Külső Üzleti Partnerek kötelesek a következőkre:

- segíteniük kell a Novartist a Külső Üzleti Partnerek által szállított termékekben, összetevőkben, illetve anyagokban lévő 3TG ásványok forrásának azonosításában (ezen belül a 3TG ásványokat feldolgozó kohónak vagy finomítónak, valamint a 3TG ásványok származási országának azonosításában, ésszerű eszközökkel);
- együtt kell működniük a Novartisszal az átvilágítási folyamatban, és a termékekben alkalmazott ásványokkal kapcsolatos információkérések megválaszolásában;
- kérésre megfelelő bizonyítékot kell szolgáltatnia arról, hogy a Külső Üzleti Partner hasonló átvilágítást végzett a Novartishoz eljuttatott anyagok vagy termékek előállításában részt vevő saját szállítóinál, illetve

alvállalkozóinál, valamint a fenti anyagok és termékek egyes összetevőinél;

- 3TG konfliktusövezetből beszerzett ásványok azonosítása esetén együttműködik a Novartisszal alternatív forráslehetőségek felkutatásában.

9 Minőség (helyes gyártási gyakorlatok)

NORMA

A Külső Üzleti Partnerek kötelesek biztosítani, hogy olyan anyagokat, termékeket és szolgáltatásokat szállítsanak, amelyek megfelelnek a vonatkozó jogszabályoknak, rendelkezéseknek, az egészségügyi hatóságok szabványainak, az iparági útmutatásoknak és az esetleges további ügyfélkövetelményeknek.

A Külső Üzleti Partnereknek értelemszerűen be kell tartaniuk a helyes gyártási gyakorlat (Good Manufacturing Practices, GMP) tevékenységre vonatkozóan érvényben lévő Minőségbiztosítási Szerződést, elvárásokat és követelményeket.

KÖVETELMÉNYEK A GMP követelmények hatálya alá eső Külső Üzleti Partnerek kötelesek a következőkre:

- rendelkeznie kell és fenn kell tartania a Novartis részére szállított anyagokra, termékekre és/vagy szolgáltatásokra, valamint az érintett létesítményre vonatkozó, az illetékes felügyeleti hatóság által kiadott gyártási jogosítványokat, engedélyeket és regisztrációkat (vagy ezeknek megfelelő jogosultságokat);
- gondoskodni arról, hogy a Novartisnak biztosított anyagok, termékek és/vagy szolgáltatások biztosításához szükséges minden tevékenységre vonatkozó valamennyi adat pontos, ellenőrzött, szándékos vagy akaratlan manipulációtól vagy veszteségtől védett legyen, és az adatintegritásra vonatkozó minden egészségügyi hatósági és ágazati normának megfeleljen;
- lépéseket kell tenni annak érdekében, hogy biztosítsa az ellátási lánc biztonságát és integritását, különösen ideértve a manipulálás és hamisítás elleni, készítmény szerializációs előírásokat, stb.
- együtt kell működni a Novartisszal az új vagy módosított egészségügyi hatósági normák vagy elvárások a jogszabályi végrehajtáshoz szükséges időben történő megvalósításában.

10 Kereskedelmi szankciók és exportellenőrzés

NORMA

A Külső Üzleti Partnerek kötelesek meghatározni és betartani az alkalmazandó kereskedelmi szankciókat és az exportellenőrzési jogszabályokat, korlátozás nélkül beleértve az USA, az EU, az Egyesült Királyság és Svájc jogszabályait. A Novartis nem létesít üzleti kapcsolatot a kormányok szankcionált feleket tartalmazó listáin szereplő személyekkel vagy vállalatokkal.

KÖVETELMÉNYEK A Külső Üzleti Partnerek kötelesek a következőkre:

- igazolnia kell, hogy sem ők, sem kapcsolt vállalkozásaik, részvényeseik vagy igazgatóik nem voltak és jelenleg sincsenek a következő korlátozott személyek listájának egyikén sem: az Amerikai Egyesült Államok Pénzügyminisztériuma Külföldi Vagyont Ellenőrző Hivatalának (OFAC) listáján a speciálisan kijelölt állampolgárokról (SDN-ek) és a tiltott személyekről; az Egyesült Államok Külügyminisztériuma által vezetett tiltólistán és non-proliférációs szankciós listákon; az EU megjelölt személyek összesített listáján; az Egyesült Királyság szankciós listáján, valamint Svájc embargós és szankciós listáján;
- igazolnia kell, hogy jelenleg nem egy vagy több speciálisan kijelölt állampolgár egyedileg vagy összességében sem rendelkezik 50% vagy nagyobb tulajdonjoggal a Külső Üzleti Partnerben;
- nem kerül meg az alkalmazandó exportellenőrzéseket a Novartis-szervezetekkel folytatott ügyleteik során;
- azonnal kötelesek tájékoztatni a Novartist e-mailben (a következő e-mail-címen: ctc.coe@novartis.com),

ha a Novartisszal folytatott ügyletek során: (i) ők, kapcsolt vállalkozásaik, részvényeseik vagy igazgatóik a korlátozott feleket tartalmazó fent említett valamelyik listára kerülnek; vagy (ii) egyénileg vagy összesen 50%-os vagy annál nagyobb tulajdoni hányadot szerez bennük egy vagy több SDN.

11 Visszaélés bejelentése | Panasztételi mechanizmus

NORMA

A Külső Üzleti Partnerektől elvárjuk, hogy olyan bejelentési vagy panaszkezelési mechanizmust alkalmazzanak, amelyen keresztül a Dolgozók panaszaikkal közvetlenül az adott Külső Üzleti Partnerhez fordulhatnak névtelenül és anélkül, hogy megtorlástól vagy állásuk elvesztésétől kellene tartaniuk. A Külső Üzleti Partnereknek nyilvánosságra kell hozniuk és érvényesíteniük kell a megtorlás tilalmára vonatkozó szabályzatukat. Minden panaszt rögzíteni és kezelni kell, valamint a Dolgozók névtelenségét védeni kell. Ezenkívül a dolgozók jelenthetik a jelen Külső Üzleti Partnerek Kódex, az Emberi jogokra vonatkozó kötelezettségvállalási nyilatkozat (HRCS) és más vonatkozó szabályzatok vagy az adott országban és/vagy a Novartis működése szerinti országokban érvényes alkalmazandó emberi jogi és környezetvédelmi jogszabályok és előírások tényleges és/vagy lehetséges megsértését a Speak Up Office útján, amely [itt](#) érhető el.

12 Irányítási rendszerek

A Külső Üzleti Partnereknek a folyamatos fejlődés és a normák betartása érdekében irányítási rendszereket kell alkalmazniuk. Az irányítási rendszerek elemei a következők:

12.1. Elkötelezettség és számonkérhetőség

NORMA

A Külső Üzleti Partnerek a megfelelő források hozzárendelésével kötelesek bizonyítani a jelen dokumentumban ismertetett elgondolások iránti elkötelezettségüket.

12.2. Jogi és ügyfélkövetelmények

NORMA

A Külső Üzleti Partnerek kötelesek azonosítani és betartani az alkalmazandó jogszabályokat, rendelkezéseket, normákat és a vonatkozó ügyfélkövetelményeket.

12.3. Kockázatkezelés

NORMA

A Külső Üzleti Partnereknek mechanizmusokkal kell rendelkezniük a kockázat meghatározására és kezelésére a jelen dokumentumban tárgyalta valamennyi területen.

12.4. Külső Üzleti Partnerek kapcsolatai

NORMA

A Külső Üzleti Partnerek nem köthetnek alvállalkozói szerződést és más módon sem köthetnek ügyletet harmadik felekkel a Novartis nevében, és nem képviselhetik a Novartist harmadik felek felé a Novartis előzetes írásbeli hozzájárulása nélkül. Hasonlóképpen, a Novartis előzetes írásos engedélye nélkül a szerződés nem ruházható át.

12.5. Auditáláshoz való jog

NORMA

A Novartis ésszerű előzetes értesítést követően bármikor auditálhatja (vagy megbízhat egy harmadik felet, hogy nevében auditálja) a Külső Üzleti Partnert annak biztosítása érdekében, hogy az megfeleljen a Külső Üzleti Partner Kódexben foglalt előírásoknak, és ellenőrizze a Novartis által teljesített összes kifizetést, illetőleg a harmadik feleknek a Novartis nevében teljesített összes kifizetést. A felek közötti megállapodásnak megfelelően további audittal kapcsolatos rendelkezések is alkalmazhatók lehetnek.

12.6. Dokumentáció

NORMA

A Külső Üzleti Partnereknek a jelen normáknak való megfelelés és az alkalmazandó szabályozások betartásának igazolásához szükséges dokumentációt kell vezetniük.

KÖVETELMÉNYEK A Külső Üzleti Partnereknek a Novartisszal fennálló üzleti kapcsolathoz kapcsolódó minden ügyet pontosan és

kellő részletességgel dokumentáló könyveket és nyilvántartásokat kell vezetniük, amelyekben a Novartis nevében vagy a Novartis által rendelkezésre bocsátott anyagi eszközök felhasználásával biztosított összes kifizetés szerepel (beleértve az ajándékokat, vendéglátást, szórakoztatást, illetve minden más vagyoni értéket).

A nem könyvelt kiadások és a Külső Üzleti Partner könyveiben és nyilvántartásaiban szereplő hamis vagy félrevezető bejegyzések alkalmazása tilos. Minden pénzügyi tranzakciót dokumentálni kell, rendszeresen felül kell vizsgálni és megfelelően kell elszámolni. A könyvelés másolatát kérésre a Novartis rendelkezésére kell bocsátani.

A Külső Üzleti Partnereknek gondoskodniuk kell arról, hogy a hatályos pénzügyi ellenőrzési és engedélyezési eljárásokat kövessék, és hogy a könyvek és feljegyzések megőrzése és archiválása a Külső Üzleti Partner saját normáinak, valamint az adó- és egyéb hatályos törvényeknek és előírásoknak megfelelően történjen. A felek a feljegyzések megőrzésére vonatkozóan pontosabban meghatározott követelmények betartásában is megegyezhetnek.

12.7. Képzés és kompetencia

NORMA

A Külső Üzleti Partnerek kötelesek képezni Dolgozóikat a tekintetben, hogy etikus döntéseket hozzanak a jogszabályok, rendelkezések és szerződéses követelmények betartásával. A Külső Üzleti Partner kérésére a Novartis jogosult képzést tartani.

12.8. Folyamatos fejlődés

NORMA

A Külső Üzleti Partnerektől elvárjuk, hogy folyamatosan fejlődjenek teljesítménycélok kitűzésével, megvalósítási tervek végrehajtásával és a belső vagy külső értékelések, auditok, vizsgálatok és vezetői felülvizsgálatok során feltárt hiányosságokra reagáló szükséges korrekciós intézkedések meghozatalával.

12.9. Az üzletmenet folytonosságának biztosítása

NORMA

Azon Külső Üzleti Partnerek, amelyek részt vesznek Novartis termékek vagy Novartis termékekben használt termékek/anyagok/eszközök gyártásban, tárolásában és/vagy logisztikájában (vagy a fenti tevékenységekhez kapcsolódó vagy azokat támogató szolgáltatások nyújtásában), kötelesek biztosítani, hogy olyan üzletfolytonossági terveket és katasztrófa utáni helyreállítási terveket dolgozzanak ki és tartanak naprakészen (időszakosan tesztelve), amelyek elegendőek ahhoz, hogy minimálisra csökkentsék a termékek, eszközök, anyagok és kapcsolódó szolgáltatások ellátásában bekövetkező megszakítások lehetőségét, és lehetővé tegyék az ellátás és/vagy szolgáltatások gyors helyreállítását, ha mégis valamely zavaró esemény következne be. Az ilyen Külső Üzleti Partnerek kérésre a Novartis rendelkezésére bocsátják az üzletfolytonossági terv és a tesztelési eredmények egy példányát.

Minden más Külső Üzleti Partnernek egy esetleges zavart okozó esemény bekövetkezése esetére meg kell fontolniuk a Novartis részére nyújtandó termékekre és szolgáltatásokra vonatkozó üzletmenet-folytonossági intézkedések bevezetését.

Tudomásulvétel

A Külső Üzleti Partner tudomásul veszi, hogy együttműködését a Novartis nem használja fel Novartis-termékek felírását célzó ösztönző vagy jutalom megteremtésére, illetve arra, hogy a Novartis részére nem helyénvaló üzleti előnyt biztosítson.

Felelősségkizárás

A Novartis saját belátása szerint útmutatást, dokumentumokat, információkat, tanácsot, bevált gyakorlatokat, know-how-t, betekintést és/vagy példákat („**Útmutatás**”) nyújthat a Külső Üzleti Partner számára annak érdekében, hogy az megfeleljen a jelen Külső Üzleti Partnerek Kódexnek. A Külső Üzleti Partner tudomásul veszi és elfogadja, hogy a Novartis minden Útmutatást kizárólag tájékoztatás céljából ad, és az nem helyettesíti a szakmai tanácsot és/vagy az irányadó jogi előírások betartását. A Külső Üzleti Partner a saját felelősségére hagyatkozik a Novartis által adott Útmutatásra, és az Útmutatással kapcsolatos döntések következményeiért, illetve az Útmutatásban foglaltak megvalósításáért a Külső Üzleti Partner tartozik kizárólagos felelősséggel. A Novartis nem szavatolja az Útmutatás pontosságát vagy teljességét, vagy tesz arra vonatkozó jognyilatkozatot, és semmilyen felelősséget nem vállal semmilyen személy, így a Külső Üzleti Partner irányában annak következményeiért, hogy a Külső Üzleti Partner az Útmutatásra hagyatkozott vagy azt megvalósította.

Fogalmak jegyzéke

3TG: Ón (kassziterit), tantál (koltán, kolumbit-tantalit), volfrám (volframit) és arany a 2010. évi Dodd-Frank törvény 1502. paragrafusában foglaltak szerint.

MI-rendszer: gépalapú rendszer, amely explicit vagy implicit célokból, a kapott bemenetből következtet arra, hogyan generáljon olyan kimenetet, például előrejelzést, tartalmat, ajánlást vagy döntést, amely befolyásolhatja a fizikai vagy virtuális környezetet. A különböző MI-rendszerek eltérő autonómiát és alkalmazkodóképességet mutatnak az üzembe helyezés után. *(A Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet definíciója, lásd: „OECD, A Tanács mesterséges intelligenciáról szóló ajánlása, OECD/LEGAL/0449”)*

Alapvető szükségletek: az ILO által meghatározottak szerint magában foglalja a Dolgozók és eltartottjaik számára a tisztességes életszínvonal fenntartásához szükséges alapvető erőforrásokat, így az élelmet, a biztonságos ivóvizet, a ruházatot, a lakhatást, az energiát, a közlekedést, az oktatást, a higiéniai körülményeket, az egészségügyi ellátást és a váratlan eseményekre való felkészülést. Az Anker Research Institute továbbfejlesztette a megélhetési bérek becslésére szolgáló módszertanokat ezen alapvető szükségletek alapján, biztosítva, hogy a bérek lehetővé tegyék a Dolgozók számára, hogy tisztességes életszínvonalat biztosítsanak maguk és családjuk számára.

Adatvédelmi jogszabályok/jogalkotás :

- a. Általános adatvédelmi rendelet (2016/679)
- b. Adatalany személyes adatainak feldolgozására és/vagy ezek titkosságára vonatkozó, illetve hatást gyakorló minden egyéb már fennálló, illetve új hatályos törvény/szabályzat.

Adomány: A Novartis által törvényesen működő szervezetek számára önzetlenül és meghatározott célra nyújtott juttatás, melynek során a Novartis nem vár el cserébe semmilyen előnyt, ellentételezést vagy szolgáltatást (és nincs erre irányuló megállapodás vagy szándék).

Támogatás: Önállóan igényelt, törvényesen működő szervezetek számára meghatározott célra nyújtott juttatás, amelyért nincs elvárás, megállapodás vagy elvárt szándék bármilyen kézzelfogható előnyhöz jutni (mérhető vagy számszerűsíthető és objektív előny).

GMP (helyes gyártási gyakorlatok): A gyógyszerkészítmények rendeltetés szerinti felhasználásuknak és a termékspecifikációk által előírtaknak megfelelő minőségi színvonalnak megfelelő egyenletes minőségben történő gyártását és ellenőrzését biztosító rendszer.

Egészségügyi szakember (HCP): Az orvosi, fogorvosi, optometriai, optikusi, gyógyszerészeti vagy ápolási szakterületen tevékenykedő bármely tag, diák vagy kutató vagy bármely más olyan személy, szociális munkás, klinikai pszichológus, szabályos biztossági tag és gyógyszerterápiás bizottsági tag, aki szakmai tevékenysége során egészségügyi szolgáltatásokat nyújt, és aki gyógyszerkészítményeket és/vagy gyógyászati segédeszközöket írhat fel, rendelhet, oszthat ki, javasolhat, vásárolhat, szerezhethet be, adhat be, bérelhet és használhat, továbbá azok hivatali munkatársai.

Emberkereskedelem: Személyek szállítása, rejtegetése, toborzása, átadása vagy átvétele fenyegetéssel, erőszakkal, kényszerrel, emberrablással vagy csalással, munkavégzés vagy szolgáltatások igénybevétele céljából.

Modern rabszolgaság: A modern rabszolgaság gyűjtőfogalma a kényszerszolgálat, a börtönmunka, a rabszolgamunka, az adósrabszolgaság, az államilag alkalmazott kényszerszolgálat és az emberkereskedelem legrosszabb formái által jelentett kockázatokat foglalja magában, ahol kényszer, fenyegetést vagy megfélemlítést alkalmaznak a dolgozók megfélemlítésére, büntetésére vagy megfélemlítésére, ezáltal nem önkéntes munkavégzési és kizsákmányolási helyzeteket teremtve. A modernkori rabszolgaság a gyermekmunka legrosszabb formáival is összefüggésbe hozható.

A Novartishoz tartozó adatok: A Novartis vagy a Novartis leányvállalatainak az Amerikai Egyesült Államokban tárolt érzékeny személyes adatai vagy az Amerikai Egyesült Államok kormányával kapcsolatos adatai, függetlenül a mennyiségtől, és attól, hogy titkosítva, álnevesítve vagy anonimizálva vannak-e, illetve személyazonosításra alkalmatlanná vannak-e téve, az Amerikai Egyesült Államoknak a C.F.R. 28. kötete 202. részében foglalt rendelkezései szerint.

Személyes Adatok/Személyes Információk :

- minden információ, amely egy azonosított vagy azonosítható személyhez köthető, ezek közé tartoznak többek közt a név, lakcím, munkahelyi cím, e-mail cím, életkor, nem, családi állapot, szakmára, végzettségre, szakmai kapcsolatokra, illetve fizetésre vonatkozó információkat tartalmazó elektronikus adatok és papír alapú kártyák;
- a nem publikus személyes adatok, például személyi szám, útlevelezési szám, társadalmi azonosító jel, jogosítványszám;
- egészségügyi, illetve orvosi információk, például biztosítási információk, orvosi prognózis vagy kezelés, a diagnózisra vonatkozó információk vagy genetikai adatok, valamint klinikai vizsgálati alanyok kódolt adatai;
- érzékeny személyes információk, például rasszbeli hovatartozás, vallás, fogyatékoság, szakszervezeti tagság és szexuális irányultság;
- minden olyan adat vagy információ, amely a hatályos adatvédelmi törvény szerint személyes információnak vagy személyes adatnak tekinthető.

Minőségügyi Szerződés: A minőségbiztosítási szerződés egy olyan jogi megállapodás, amely elősegíti a minőségbiztosítási felelősségek meghatározását a megbízó és megbízott között az aktuális GMP követelmények és a szabálykövetés (compliance) tekintetében, írásos specifikációk révén részletesen meghatározza a szállított termékre vonatkozó konkrét előírásokat, megállapítja az elfogadható szolgáltatásokra, minőségbiztosítási folyamatokra, elemzésekre és/vagy termékekre vonatkozó elvárásokat, és biztosítja a résztvevő felek közötti kölcsönösen megállapított minőségbiztosítási tevékenységek megvalósulását.

Szponzoráció: Megállapodás, amelynek értelmében a Novartis – a Novartis és a szponzorált fél érdekeit kölcsönösen szolgálva – finanszírozást nyújt annak érdekében, hogy a Novartis arculatát, márkáit vagy szolgáltatásait és a szponzorált rendezvényt, tevékenységet vagy szervezetet összekapcsolja.

Normák: A jelen Külső Üzleti Partnerek Kódexben foglalt normák és ezekhez társuló előírások összessége.

Harmadik Fél/Harmadik Felek : A Külső Üzleti Partnerek Kódex hatályának alkalmazásában a következő harmadik feleket jelenti:

- **Szállítók:** A Novartis vállalatcsoporton kívüli természetes vagy jogi személy/szervezet, akitől/amelytől a Novartis árukat vagy szolgáltatásokat vásárol. Ide tartoznak például a következők:
 - i. Minden típusú áru- vagy szolgáltatásszállító
 - ii. szerződéses gyártó szervezetek (Contract Manufacturing Organization, CMO),
 - iii. a Novartis részére vagy nevében kutatást végző intézmények és együttműködő partnerek, ideértve a szerződéses kutatószervezeteket (Contract Research Organization, CRO) és tudományos kutatószervezeteket (Academic Research Organization, ARO), ahol a kutatást a Novartis, mint megbízó fizeti,
 - iv. a Novartis termékek szállítását vagy forgalmazását végző Külső Üzleti Partnerek (azaz logisztikai szolgáltatók), melyek esetén a termékek tulajdonjoga nem száll át a Külső Üzleti Partner szolgáltatóra,
 - v. kizárólag „harmadik felekként” eljáró egészségügyi szakemberek, azaz amikor a szakmájuktól eltérő termékeket vagy szolgáltatásokat nyújtanak díj ellenében, mint például alkalmazásfejlesztők vagy kereskedelmi/marketing tanácsadók stb. (egyébként a HCP-k hatályaon kívül esnek).
- **Üzletfejlesztési és licenclési (BD&L) partner:** Minden olyan Külső Üzleti Partner, amellyel a Novartisnak termékre vonatkozó licencre adási vagy licencre vételi megállapodása van.
- **Forgalmazók és nagykereskedők:** Minden Külső Üzleti Partner, amely saját üzleti céljára Novartis termékek importját és/vagy viszonteladását végzi (függetlenül attól, hogy az adott Novartis termékek tekintetében nyújtanak-e promóciós szolgáltatásokat a Novartis nevében vagy sem).
- **Minden más jogi személy,** például egészségügyi szervezetek (kórházak, klinikák stb.), gyógyszertárak, civil szervezetek (NGO-k), nem kereskedelmi szervezetek (NCO-k), betegszervezetek és bármely más szervezet.

Dolgozó: Külső Üzleti Partner által szerződtetett vagy annak alkalmazásában álló, tartósan, időszakosan vagy alkalmanként foglalkoztatott bármely alkalmazott, igazgató, tisztviselő, állomány vagy személyzet, beleértve a fiatal dolgozókat, vendégmunkásokat, idegymunkásokat, állományon kívüli munkavállalókat és az ügynökségen keresztül foglalkoztatott dolgozókat is.

Hivatkozások és irodalomjegyzék

Az alábbi hivatkozásokat tájékoztatásként közöljük. Ezeknek nem céljuk, hogy a Novartis Külső Üzleti Partnerek Kódexen túlmutató kötelezettségeket teremtsenek. A Novartis nem vállal felelősséget az alábbi külső linkeken és a jelen TPC-n belül található tartalomért.

Általános hivatkozások	<u>A Novartis Etikai Kódexe</u>
	<u>Pharmaceutical Supply Chain Initiative (Gyógyszeripari ellátási lánc kezdeményezés)</u>
	<u>United Nations Global Compact (az Egyesült Nemzetek Szervezetének globális megállapodása)</u>
	<u>Az emberi jogok egyetemes nyilatkozata</u>
	<u>Az ENSZ üzleti vállalkozások emberi jogi felelősségére vonatkozó irányelvei</u>
	<u>Novartis Human Rights Commitment Statement (Novartis emberi jogi elkötelezettségi nyilatkozat)</u>
Munkaügyi jogok	<u>ILO tisztességes munkára vonatkozó program</u>
	<u>Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (International Labor Organization, ILO) 29. és 105. egyezménye</u>
	<u>138. és 182. ILO egyezmény</u>
	<u>111. és 100. ILO egyezmény</u>
	<u>Nemzetközi egyezmény a faji megkülönböztetés valamennyi formájának kiküszöböléséről</u>
	<u>Egyezmény a nőkkel szembeni diszkrimináció minden formájának kiküszöböléséről</u>
	<u>ILO 190. egyezmény és 206. ajánlás</u>
Egészség-, munka- és környezetvédelem	<u>131., 95., 14. és 1. ILO egyezmény</u>
	<u>87. és 98. ILO egyezmény</u>
	<u>OHSAS 18001</u>
	<u>ISO 14001 Környezetgazdálkodási rendszerek szabvány</u>
	<u>ISO 50 000 Energiamenedzsment rendszerek szabvány Forest Stewardship Council</u>
Állatjólét	<u>Fenntartható pálmaolaj</u>
	<u>AMR iparági szövetség gyártási keretrendszere</u>
	<u>Útmutató a laboratóriumi állatok gondozásáról és felhasználásáról (Guide for the Care and Use of Laboratory Animals), 8. kiadás (©2011) Nemzeti Kutatási Tanács (National Research Council, NRC), Washington DC, USA</u>
	<u>Útmutató a mezőgazdasági állatok gondozásáról és felhasználásáról mezőgazdasági kutatás és oktatás során (Guide for the Care and Use of Agricultural Animals in Agricultural Research and Teaching), 3. kiadás (2010), Állattudományi Társaságok Szövetsége (Federation of Animal Science Societies, FASS), Champaign IL, USA</u>
	<u>Az Európai Parlament és a Tanács 2010/63/EU irányelve (PE-CONS 37/10) a tudományos célokra felhasznált állatok védelméről (2010)</u>
Korrupció elleni küzdelem	<u>Az ENSZ megvesztegetés elleni küzdelemről szóló egyezménye</u>
	<u>OECD korrupcióellenes egyezménye</u>
	<u>Az USA külföldi korrupciós gyakorlatokról szóló 1977. évi törvénye</u>
	<u>Az Egyesült Királyság megvesztegetés elleni küzdelemről szóló 2010. évi törvénye</u>

Novartis International AG, P.O Box CH-4002 Bázél, Svájc
 Tel: +41 61 324 11 11 | www.novartis.com
 4.0-s verzió | 2025. július 1.